

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Budget för landskapet Åland 2001

2000-2001

nr 1
FR nr 2
FM nr 1-29

SAMMANFATTNING

Landskapsstyrelsens förslag

Landskapsstyrelsen föreslår att för landskapet Åland antas en budget för år 2001 uppgående till 1.333.292.000 mark.

Motionerna

I anslutning till budgeten har 29 finansmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgeten godkänns med de av utskottet föreslagna ändringarna och att finansmotionerna nr 1-29/2000-2001 förkastas. Anslaget under inkomster från skärgårdstrafiken föreslås sänkas med 1.000.000 mark. Vidare föreslår utskottet att lagtinget i en hemställningskläm skall uppdra åt landskapsstyrelsen att utvärdera ÅHS och därefter återkomma till lagtinget med ett meddelande som presenterar de långsiktiga planerna för utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Utskottet föreslår dessutom att landskapsstyrelsen skall se över den ekonomiska politiken gentemot kommunerna i syfte att utjämna samhällsekonomin mellan landskapet och kommunerna. En av de viktigaste åtgärderna är att före den 1 mars 2001 utarbeta en ny fördelningsnyckel för fördelningen av samfundsskatten.

En samlad analys över de utredningar som är igångsatta vid utbildnings- och kulturavdelningen efterlyses före projektanslagen som tagits upp för vissa av landskapets skolor realiseras. Vidare anser utskottet att landskapsstyrelsen i kommande budgetberedningar bör ägna särskild uppmärksamhet åt budgeteringsprocessen när det gäller ÅHS och utbildnings- och kulturavdelningen. Landskapsstyrelsen bör hålla ett fast grepp om budgetförslagets ram och fördela utrymmet inom den för de olika enheternas budgetförslag. Utskottet understryker att enheternas budgetförslag bör följa antagna plan- och måldokument.

Enligt utskottet har landskapsstyrelsens bostadspolitik stor betydelse för utvecklingen på bostadsmarknaden. Åtgärder behövs för att avhjälpa bostadsbristen. För att stimulera en befolkningsökning behövs dessutom en långsiktig bostadspolitik. Utskottet föreslår därför att landskapsstyrelsen ser över befintliga stödsystem för bostadsbyggandet.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Allmän motivering

LANDSKAPSSTYRELSENS EKONOMISKA POLITIK

Landskapsandelar

Enligt landskapsstyrelsens motiveringar har det mellan landskapsstyrelsen och kommunerna överenskommit om vissa utredningar i syfte att ge underlag för en vidareutveckling av landskapsandelssystemet och att ett förändringsförslag nu skall beredas. Utskottet hänvisar till sitt betänkande nr 1/1999-2000 över budgeten för år 2000. I betänkandet sägs bland annat att det kan finnas anledning att överge den låsta fördelningen av kostnaderna till förmån för en helhetssyn på kommunernas och landskapets ekonomi. Det nuvarande systemet är för trögt och beaktar inte i tillräcklig grad de nya krav som påförts kommunerna. Inom ett flertal områden har kommunerna varit tvungna att nyanställa personal, vilket dessutom lett till att även de administrativa uppgifterna har ökat. Den sociala sektorn och skolsektorn är exempel på sådana sektorer där verksamheten har expanderat på grund av att kommunerna påförts nya uppgifter. Utskottet har bland annat noterat att antalet assistenter har ökat kraftigt, vilket betytt en betydande merkostnad för kommunerna.

Under beredningen har utskottet diskuterat om de landskapsandelar som är knutna till kommuninvånarnas åldersstruktur är rättvisande. Det har också noterats att landskapsstyrelsen beslutat höja hemvårdsstödet med 10 procent utan att detta föranlett någon kompensation till kommunerna genom landskapsandelssystemet. Utskottet har erfarit att denna höjning innebär en merkostnad för kommunerna under 2001 med cirka 1,3 miljoner mark. Det har framkommit att många kommuner oroas av att de sammanlagda nettokostnaderna har stigit under 90-talet och att de fortsätter att stiga, delvis genom åtgärder som landskapsstyrelsen har vidtagit eller har aviserat. Samtidigt räknar kommunerna med sjunkande eller osäkra skatteintäkter.

Samfundsskatten

Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen i motiveringarna till budgeten för år 2000 utlovade ett nytt fördelningssystem för samfundsskatten från skatteåret 2000, vilket utskottet understödde i sitt betänkande över budgetframställningen. Enligt landskapsstyrelsen skulle de kommuner som förlorar på att en ny fördelningsnyckel tas i bruk kompenseras. I det föreliggande budgetförslaget säger dock landskapsstyrelsen att den tidigare nyckeln skall tillämpas oförändrad tills en ny nyckel tas i bruk, senast fr.o.m. år 2002. Detta kan inte utskottet omfatta. Utskottet uppmanar landskapsstyrelsen att omgående omarbeta fördelningsnyckeln och förelägga lagtinget ett förslag till ny fördelningsnyckel senast den 1 mars 2001. Nyckeln bör tillämpas retroaktivt från den 1 januari 2000, så att samfundsskatten för år 2000 skall regleras under år 2001. Nyckeln skall återspegla näringslivsverksamheten i kommunen så att företagandet i kommunen därigenom stimuleras.

I tft Sune Erikssons m.fl. finansmotion nr 1 föreslås att den allmänna motiveringen ändras så att landskapsstyrelsen under budgetåren 2001 skall utarbeta och förelägga lagtinget ett förslag till ny fördelning av samfundsskatten mellan kommunerna. Utskottet föreslår med hänvisning till det ovan anförda att motionen avslås.

UTVECKLING AV SJÄLVSTYRELSEN

Utskottet har under beredningen av budgeten även berört det i Nice nyligen framförhandlade EU-fördraget om ändringar i EU:s grundfördrag. Genom fördraget genomförs grundläggande förändringar i unionens struktur. Enligt utskottets mening bör det nya fördraget underställas lagtinget för godkännande före det kan anses vara bindande för Åland

I ltl Ritva Sarin Grufbergs m.fl. finansmotion nr 2 föreslås att stycke 3 på sidan 7 under framställningens allmänna motivering utgår. Utskottet har efter omröstning (3-2) beslutat stöda landskapsstyrelsens förslag. Beslutet biträdades av vice ordföranden Holmberg, ledamoten Jan-Erik Mattsson och ersättaren Strand.

LANDSKAPETS UTBILDNINGSPOLITIK

Landskapsstyrelsen utreder och utvärderar för närvarande flera olika områden och aspekter inom utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde. ÅSUB har analyserat och jämfört kostnaderna för nio åländska utbildningsprogram på gymnasialstadiet med motsvarande utbildningar i Sverige och Svenskfinland. Utskottet har erfarit att utredningen visar att kostnaderna för de åländska utbildningsprogrammen är 45 procent högre än i riket och 26 procent högre än i Sverige.

Vidare ser man över dimensioneringen av utbildningslinjerna på gymnasialstadiet för att bland annat kunna möta en ansvällning av elever från år 2004. Årskullarna som avslutar högstadiet kommer härefter att vara större, varför nuvarande antal utbildningsplatser inte kommer att räcka till för att bereda alla möjlighet till utbildning efter grundskolan. Antagningssystem, antal platser och skolornas utrymmen ses över och kartläggs. En omdisponering av utrymmena kan bli aktuell. En utvärdering av yrkeshögskolan pågår dessutom och resultatet beräknas vara klart i april.

Nämnda utredningar bör ligga till grund för kommande beslut om utrymmes användning, nya linjer och utökning av platser m.m. Utskottet efterlyser därför en djupare analys av det sammanlagda resultatet från utredningarna. Denna bör ligga till grund för större principiella beslut om inriktningen och omfattningen på den åländska utbildningspolitiken framöver. Utskottet efterlyser här en helhetssyn på utbildningsbehovet och det befintliga utbudet. Utskottet förutsätter att de aktuella utredningarna och analyserna föreläggs lagtinget innan landskapsstyrelsen går vidare med planer på nya linjer eller nyinvesteringar i byggnader eller liknande.

Utskottet har erfarit att rekryteringen av lärare till yrkesskolan och yrkeshögskolan är ett växande problem. Det blir allt svårare att anställa kompetenta lärare till de olika linjerna. Ingångslönerna för lärarna är lägre än motsvarande löner inom respektive bransch i den privata sektorn. Utskottet anser att detta är ett allvarligt problem som kan komma att bidra till att kvaliteten på utbildningslinjerna sänks och som därför bör ha hög prioritet för landskapsstyrelsen.

LANDSKAPETS NÄRINGSPOLITIK

Sjöfartspolitik

Utskottet konstaterar att osäkerheten inom sjöfartsnäringen kvarstår trots att en del problem har lösts under det gångna året. De lösningar som under hösten har aviserats av regeringen är bra, men samtidigt har det i Sverige presenterats förslag på att införa nya omfattande lättnader för bland annat

de svenska passagerarfartygen. Om de svenska förslagen realiseras den 1 juli 2001 som föreslagits, kvarstår utflaggningshotet från den finländska rederinäringen. Motsvarande lättnader skulle kunna införas i Finland genom att också passagerarfartygen erbjuds möjlighet att registrera sig i parallellregistret. För att behålla de finländska och åländska rederierna under finsk flagg måste de erbjudas konkurrensmässiga villkor för att fortsättningsvis kunna bedriva sjöfart.

Enligt utskottet vinner den finländska sjöfartsnäringen på en mer progressiv sjöfartspolitik. Utvecklingen bör styras från en tätposition i stället för som nu bedrivs i grannländernas bakvatten. Landskapsstyrelsen bör därför påverka riksmyndigheterna till att ta nya initiativ för att skapa konkurrensmässiga villkor för den egna sjöfarten. I frågan om ett åländskt sjöfartsregister konstaterar utskottet att det innebär betydande behörighetsöverföringar och lagstiftningsåtgärder som är tidskrävande samtidigt som de ekonomiska konsekvenserna inte är utredda.

Utskottet uppmanar vidare landskapsstyrelsen att vidta åtgärder så att villkoren för fraktsjöfarten mellan Åland och riket ses över. Enligt vad utskottet erfarit råder en ojämlig konkurrenssituation för de rederier som endast trafikerar mellan Åland och riket.

Detaljmotivering

INKOMSTER

33 Avd. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

80. POSTEN PÅ ÅLAND

33.80.23 Posten på Åland

Utskottet hänvisar till motiveringarna under Utgifter, kapitel 43.80 Posten på Åland.

38 Avd. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. SKÄRGÅRDSTRAFIKEN

38.20.20 Verksamhetens inkomster

I ltl Leo Sjöstrands m.fl. finansmotion nr 3 föreslås att anslaget under momentet minskas med 3 miljoner mark till 1 miljon mark.

Enligt utskottets mening utgör landskapsfärjorna i skärgården en förlängning av landsvägarna och färjtrafiken bedrivs under liknande förutsättningar som tidtabellbunden kollektivtrafik som garanterar skärgårdsbornas och övriga resenärers trafik till och från skärgården. För att kunna upprätthålla bokningssystem och övervakning är det skäligt med en avgift. Under det kommande året bör övervaknings- och kontrollsystemet för avgifterna ses över så att förtroendet för detta system kan upprätthållas. På detta sätt kommer också avgifterna skärgårdstrafiken till godo. Med anledning av detta föreslås att inkomsten under momentet sänks till 3.000.000 mark.

Beslutet har tillkommit genom omröstning (3-2). Beslutet biträdades av vice ordföranden Holmberg samt ledamöterna Jan-Erik Mattsson och Sjöblom.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen förkastas.

39 Avd. SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIERINGSINKOMSTER

10. SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

39.10.90

Avräkningsbelopp

I tft Olof Erlands m.fl. finansmotion nr 4 föreslås att anslaget under momentet höjs med 10.550.000 mark som en första höjning av inkomster på grund av höjd avräkningsgrund enligt självstyrelselagens 47 §.

Utskottet hänvisar till budgetförslagets allmänna motivering som anger att en tjänstemannagrupp inlett arbetet med att klarlägga hur det ekonomiska systemet i självstyrelselagen fungerat i förhållande till avsikterna då lagen stiftades. Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen har för avsikt att i detta sammanhang föra fram LFA-stödet som ett argument för att justera avräkningsgrunden. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen i detta arbete bevakar landskapets intressen. Mot denna bakgrund föreslås att motionen förkastas.

UTGIFTER

41 Ht. LAGTINGET

10. LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER

41.10.06

Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

I tft Ronald Bomans finansmotion nr 5 föreslås att anslaget under momentet sänks med 240.000 mark.

Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen under budgetberedningen har höjt det anslag som kanslikommissionen föreslagit. Enligt utskottets principiella ståndpunkt är förfarings sättet inte korrekt. Om landskapsstyrelsen har synpunkter på kanslikommissionens förslag bör detta tillkännages samtidigt som ärendet återsänds till kanslikommissionen för förnyad behandling.

Utskottet föreslår att medlen kvarstår, men att beslut om vilka principer som skall ligga till grund för fördelningen fattas av kanslikommissionen. Motionen föreslås därför förkastas.

42 Ht.

LANDSKAPSSTYRELSEN

40. LAGBEREDNINGEN

Utskottet har erfarit att lagberedningen har många lagstiftningsarbeten under beredning. Flera igångsatta ärenden har försenats på grund av personalomsättningen under de senaste åren. Lagstiftningsarbetets speciella karaktär och kraven på noggrannhet gör att det tar tid att sätta in nya lagberedare i arbetet.

Utskottet har erfarit att lagberedningsprocessen från det att ett lagstiftningsärende initierats fram till beslutet i landskapsstyrelsen varierar beroende på vilken avdelning som berörs. Många mindre ärenden, till synes okomplicerade, växer dessutom när det i samband med att lagen öppnas konstateras att den även av andra skäl än det ursprungliga behöver ses över och revideras. Detta leder därför ofta till att ärendet tar längre tid att bereda än vad som från början förutsågs.

Ett av målen är enligt landskapsstyrelsens motiveringar att lagberedningen skall ta ett större helhetsgrepp över ärendena. Utskottet hänvisar i övrigt till utskottets motiveringar i betänkandet nr 1/1999-2000.

43 Ht.

KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

04. FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN

”Operation kvinnofrid”

Utskottet har erfarit att en referensgrupp inom ramen för ”Operation kvinnofrid” tillsatts med ledande tjänstemän från flera olika myndigheter. Syftet med referensgruppen är att skapa en erfarenhets- och kunskapsbank om våld mot kvinnor och barn. Gruppen tog initiativ till en undersökning bland kvinnor som besökte de instanser som deltar i projektet. På kort tid inlämnades ett nittiototal enkätsvar. Även om undersökningen inte kan betecknas som vetenskaplig gav den referensgruppen insikter om att våld mot kvinnor inte är ovanligt på Åland.

”Operation kvinnofrid” skall resultera i personalutbildningar på de olika instanserna om hur man bemöter en misshandlad kvinna. En broschyr har tryckts upp och finns utlagd i bibliotek, apotek, olika myndigheter, väntrum samt i liknande offentliga utrymmen. Alla instanser som kommer i kontakt med misshandlade kvinnor har fått eller skall få specialinriktad utbildning. Målsättningen är att varje tjänsteman som på något sätt i sin tjänsteutövning kommer i kontakt med kvinnor eller barn som utsatts för våld skall ha kunskap som gör det möjligt att bemöta dem på bästa sätt. Intresset för att delta i utbildningarna har vuxit starkt sedan projektet blivit mer känt.

Polisen, ÅHS och socialkansliet i Mariehamns stad har vidare utarbetat handlingsprogram för omhändertagande av kvinnor som misshandlats. Nästa steg i referensgruppens arbete blir att ta fram ett samarbetsprogram, så att alla vet vem

som skall göra vad när misshandel mot en kvinna upptäcks eller anmäls. Det är bland annat mycket viktigt att komma ihåg barnen i familjen.

Utskottet konstaterar att det är väsentligt att i ett tidigt skede med information påverka ungdomars attityder och värderingar när det gäller jämställdhet. Utskottet är tillfreds med att "Operation kvinnofrid" har väckt sådant intresse och information om projektet har nått ut till så många trots att det pågått endast under en relativt kort tid.

Arbetsvärdering

Jämställdhetsdelegationen är i färd med att dra igång ett pilotprojekt om arbetsvärdering där man i första hand gör inledande kartläggningar om vilka lönesystem som finns, hur avtalsförhandlingar går till, hur löneutrymmet bestäms, hur löner sätts för individer och grupper samt vilken lönestatistik som finns (periodicitet, detaljeringsgrad, kvalitet etc.). Diskussioner förs med nyckelpersoner för att få en uppfattning om vilka grupper och individers löner som eventuellt bör granskas närmare. Om undersökningen visar att det finns uppenbara löneskillnader som tyder på skillnader på grund av kön avser landskapsstyrelsen att gå vidare med åtgärder för att utjämna skillnaderna. Pilotprojektet är avsett att vara ett avgränsat projekt som skall leda till konkreta resultat.

05. RADIO- OCH TV-VERKSAMHET

43.05.60

Främjande av rundradioverksamhet (R)

I ltl Ulf Anderssons finansmotion nr 6 föreslås att lagtinget sänker landskapsstyrelsens förslag till anslag för landskapets radio- och TV-verksamhet med 2.000.000 mark.

Utskottet har erfarit att den största andelen av kostnaderna för verksamheten vid Ålands radio och TV utgörs av personalomkostnader. Om anslaget för Ålands radio och TV sänks i enlighet med motionärens förslag skulle budgetnivån ligga på samma nivå som när Rundradion drev verksamheten och den egenproducerade sändningstiden var 4 timmar om dagen. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till landskapsrevisorernas berättelse för 1999 där kostnaderna för radio- och TV-verksamheten berördes. Revisorerna hade tagit del av vissa jämförande utredningar som visade att Ålands radio och TV:s utgifter per sänd timme var lägre än motsvarande bolags utgifter på Färöarna och Gotland. Samtidigt konstaterades att antalet anställda var lägre på Ålands radio och TV trots att den totala sändningstiden i stort sett är jämförbar med de granskade bolagen.

Ålands radio och TV:s nuvarande verksamhetsförutsättningar är enligt utskottet inte tillfredsställande. Å ena sidan kräver både lyssnare och politiker att kvalitetsmässigt goda program skall produceras. Å andra sidan ges signaler om att nuvarande anslag över landskapsbudgeten till verksamheten är för stora samtidigt som

licensavgifterna inte får höjas. Det är enligt utskottet viktigt att Ålands radio och TV får självständiga och långsiktiga verksamhetsförutsättningar. Verksamhetsföret-

sättningarna för Ålands radio och TV kommer att diskuteras i samband med att lagtinget behandlar det mediapolitiska programmet som landskapsstyrelsen avser att överlämna inom kort.

Utskottet föreslår att motionen förkastas.

25. FRÄMJANDE AV BOSTADSPRODUKTION

I motiveringarna anges att finansieringen av ägarboendet i sin helhet utgörs av räntestöd på bostadslån utgivet av bank eller annan liknande kreditinrättning. Beträffande utskottets synpunkter på räntestöd för bostadsproduktion hänvisas till moment 43.25.67.

43.25.62

Understöd för investeringar i uppvärmningssystem som främjar miljövården (R)

I tfl Fredrik Lindqvists finansmotion nr 7 föreslås att motiveringarna till momentet ändras så att installation av värmepump understöds på samma sätt som för t.ex. konvertering till fjärrvärme.

Utskottet ställer sig positivt till att understöd ges för att ersätta olje- eller eluppvärmningssystem till miljövänligare uppvärmningssystem. De gällande stödreglerna har fastställts mot bakgrund av de beräknade installations- och driftskostnaderna för respektive uppvärmningssätt. Enligt utskottets mening bör stödformerna för de olika uppvärmningsanordningarna som nämns i budgetförslaget vara likvärdiga. Landskapsstyrelsen bör därför se över de gällande stödreglerna och återkomma till lagtinget med eventuella ändringsförslag som finns vara nödvändiga för att likställa stödformerna. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionen förkastas.

43.25.67

Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)

Tillgången på lediga bostäder i Mariehamn är för närvarande mycket dålig. Utskottet har erfarit att situationen har lett till att omsättningen på bostäder i det närmaste har avstannat. Den som vill byta bostad kan inte göra det eftersom det inte finns några lediga bostäder att tillgå. I Mariehamns stads bostadskö finns för närvarande många familjer i prioritetsgrupp 1. I denna grupp finns familjer som söker ny bostad på grund av t.ex. skilsmässa, uppsägning eller förestående mögelsanering av bostaden. Omsättningen av lägenheter har även påverkats av att ÅHS hyr upp lägenheter för att erbjuda dem till skälig hyra för sina anställda. I Mariehamn pågår ett flertal byggprojekt som kommer att betyda nya

hyreslägenheter under år 2001. Vid sidan av de påbörjade projekten planeras nya hyreshus som sannolikt kan börja byggas under år 2002.

Med stöd av befintlig lagstiftning kan landskapsstyrelsen stöda bostadsproduktionen i landskapet med hjälp av räntestöd, landskapsborgen samt lån ur landskapets medel, s.k. enhetslån. Landskapsstyrelsen har gått in för att enbart använda sig av räntestöd när det gäller stöd för produktion av ägarbostäder. Beträffande hyresbostäder föreslår landskapsstyrelsen att stödet huvudsakligen beviljas i form av räntestöd.

Utskottet har erfarit att räntestödslånen medför högre hyresnivåer än om bostäderna finansierats med enhetslån. Landskapets kostnader för räntestödslånen blir för närvarande dessutom relativt höga i förhållande till enhetslån som beviljas ur landskapets medel. Om landskapsstyrelsen å andra sidan skulle gå in för att bevilja lån i stället för räntestöd påverkar landskapets ekonomiska situation kostnaderna för enhetslånen. Om landskapet inte har fria medel att tillgå för utlåning måste medel upplånas från ett kreditinstitut för att lånas ut vidare för bostadsbyggande.

Mot bakgrund av de synpunkter som framkommit under beredningen föreslår utskottet att landskapsstyrelsen ser över de befintliga stödsystemen och överväger huruvida andra stödformer än räntestöd kunde användas.

27. ELSÄKERHET OCH ENERGI

Den fria elmarknaden har medfört att det tidvis finns ett överutbud av elenergi på den nordiska elmarknaden. Den ökande konkurrensen har pressat priserna till allt lägre nivåer. Det är en allmän uppfattning att många elproducenter levererar till priser som ger dåliga eller inga vinstmarginaler.

Ålands Kraftverk Ab kan med nuvarande priser inte producera el till konkurrensförmåliga priser och står därför stilla, förutom när det producerar reservkraft t.ex. vid elavbrott. Mellan Kraftnät Åland Ab och Ålands Kraftverk finns ett avtal enligt vilket kraftverket skall hållas i beredskap för att kunna leverera reservkraft vid behov. Förutom att leverera reservkraft utvecklar Ålands Kraftverk nya verksamhetsformer. Tjänster säljs bland annat till Mariehamns Energi Ab. Vidare pågår en utredning om avfallsförbränning som Kraftverket deltar i. På grund av ny lagstiftning har Kraftnät Åland fått en självständig ställning. Från den 1 januari 2001 kommer VD-posterna i bolagen att innehas av olika personer.

I ltl Lasse Wiklöfs finansmotion nr 8 föreslås att motiveringen till kapitlet 43.27 kompletteras med meningen: "Under år 2001 skall landskapsstyrelsen presentera ett nytt beslutsunderlag för vindkraftens framtida utbyggnad."

Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen inte avser att finansiera utbyggnaden av vindkraften under år 2001. Enligt utskottet bör ett nytt beslutsunderlag tas fram i

samband med kommande budgetförslag innan landskapsstyrelsen kan gå vidare med en fortsatt utbyggnad. Ett beslut om att återuppta utbyggnaden bör bland annat bygga på långsiktiga prognoser för utvecklingen på elmarknaden. Utskottet vill dessutom understryka att sådana miljöaspekter såsom påverkan på kulturmiljön och intrång i helt opåverkade naturområden bör vägas in i beslut om nya vindkraftverk. I övrigt hänvisar utskottet till landskapsstyrelsens motiveringar.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen förkastas.

43.27.40

Understöd för befrämjande av förnybar energi (R)

I ltl Fredrik Lindqvists m.fl. finansmotion nr 9 föreslås att ett anslag om 14.900.000 mark upptas under momentet så att vindkraftsparken i Krogstad kan genomföras under 2001.

Med hänvisning till motiveringen under kapitel 43.27 föreslår utskottet att motionen förkastas.

40. FASTIGHETSFÖRVALTNING

Utskottet konstaterar att landskapet äger flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader, bl.a. Eckerö post- och tullhus. Byggnaderna saknar idag ett skydd vid eventuella ombyggnader. Byggnaderna kan inte skyddas med stöd av lagen om kulturhistoriskt värdefulla byggnader eftersom lagen uttryckligen inte kan tillämpas på byggnader som ägs av landskapet. För att möjliggöra ett lagfäst skydd måste lagen ändras. En annan möjlighet är att landskapsstyrelsen antar ett principbeslut om skydd för byggnaden med riktlinjer för bevarandet.

Utskottet anser att det är positivt att det åstadkoms åretruntverksamhet i Eckerö post- och tullhus och förutsätter att landskapsstyrelsen i de avtalsförhandlingar som förs med arrendatorn tillser att särskild hänsyn måste tas till byggnadens kulturhistoriska värden i den framtida användningen.

43.40.74

Om- och tillbyggnad av självstyrelsegården (R)

Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen upphyr tilläggsutrymmen i andra byggnader i staden förutom för landskapsförvaltningens behov även för lagtinget. Kanslikommissionen har inför den planerade om- och tillbyggnaden i maj 1999 framfört synpunkter och önskemål beträffande lagtingets behov av tilläggsutrymmen. Utskottet förutsätter att lagtinget också i den fortsatta planeringsfasen ges tillfälle att inkomma med synpunkter.

60. ÅLANDS POLISMYNDIGHET

I ltl Fredrik Lindqvists m.fl. finansmotion nr 10 föreslås att motiveringen under kapitlet kompletteras med en skrivning om att polisen skall prioritera arbetet mot

narkotikabrottsligheten genom bland annat upplysningsarbete och skärpt bevakning såväl inom Åland som vid gränserna.

Enligt landskapsstyrelsens motivering är narkotikabrott och förmedling av alkohol till minderåriga ett prioriterat område. Vidare sägs att den förebyggande verksamheten bör genomsyra hela polisens verksamhet. Det drogförebyggande arbetet skall i synnerhet prioriteras under året. Med hänvisning till landskapsstyrelsens motiveringar samt utskottets synpunkter under kapitel 45.10 föreslår utskottet att motionen avslås.

80. POSTEN PÅ ÅLAND

Utskottet konstaterar att Posten på Åland är ett affärsverk som är underställt landskapsstyrelsen. Den grundläggande postservice som lagtinget fastställt skall finnas allmänt tillgänglig i hela landskapet. Posttjänsterna skall dessutom hela tiden utvecklas så att de svarar mot samhällets behov. Verksamheten skall bedrivas enligt företagsekonomiska principer, men avsikten är inte att generera maximal vinst för vare sig Postens egen kassa eller landskapet. Trots att Posten kan sägas inneha en monopolställning så verkar den på en fri marknad där konkurrensen ökar. Inom vissa delar av postförmedlingsmarknaden har nya aktörer etablerat sig som pressar priserna nedåt så att marginalerna minskar. Detta gäller främst paketförmedlingen, men även brevförmedlingen är hotad på sikt eftersom antalet brev minskar i takt med att de elektroniska meddelandena ökar.

I syfte att öka sin konkurrenskraft har Posten sett över sina kostnader för verksamheten. Utskottet har noterat att Posten betalar en jämförelsevis hög kostnad för sina pensionspremier till landskapet. Motsvarande kostnad för konkurrerande bolag är flera procent lägre än den Posten erlägger till landskapets pensionsfond. Även inbetalningarna till landskapets budget påverkar Postens konkurrenskraft. Till detta kommer att vissa tjänster som Posten är ålagd att tillhandahålla är olönsamma. Posten kan enligt landskapslagen om Posten på Åland få ersättning för dessa tjänster i form av anslag i budgeten eller få dem beaktade när avkastningen från Posten bestäms. För vissa tjänster som inte är ekonomiskt lönsamma utgår dock ingen kompensation, varför dessa tjänster belastar resultatet och därmed påverkar konkurrenskraften.

Utskottet konstaterar mot bakgrund av utvecklingen på Åland och i omgivande regioner att konkurrensen för Posten ökar. Det är därför viktigt att Postens verksamhetsförutsättningar inte är sämre än konkurrenternas. Utskottet har tidigare föreslagit att landskapsstyrelsen skall fastslå principer för hur stor andel av vinsten som skall överföras till landskapets budget. Diskussioner har, enligt vad utskottet erfarit, förts mellan landskapsstyrelsen och Posten, men något beslut om hur avkastningen skall beräknas är ännu inte fattat. Från Postens lednings sida förordas att avkastningen skall beräknas enligt en fast procentsats. Med hänvisning till vad

utskottet sagt tidigare om överföringarna från Posten vill utskottet understryka vikten av att frågan får en lösning.

44. FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

05. ALLMÄNNA STÖD TILL KOMMUNERNA

44.05.32 Kompensation för sänkning av samfundsskatt till kommunerna (F)

I ltl Ritva Sarin Grufbergs m.fl. finansmotion nr 11 föreslås en komplettering till motiveringen under momentet angående kompensation till kommunerna om tonnageskatt införs.

Enligt utskottet är införandet av en tonnageskatt en åtgärd som vidtas av riksdagen. I regeringen har en diskussion förts om kompensation till kommunerna för minskade skatteintäkter. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen bevakar landskapets intressen i ärendet och ser till att även de åländska kommunerna kompenseras för minskade skatteintäkter. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att motionen förkastas.

44.05.33 Kompensation för utökat förvärvsinkomstavgift

Enligt motiveringarna är anslaget avsett för att kompensera kommunerna för de minskade skatteintäkterna som förändringar i förvärvsinkomstavgiften i rikslagstiftningen medför. Ändringarna i rikslagen träder automatiskt i kraft på Åland på grund av blankettlagstiftning. Utskottet anser att anslaget skall användas för att kompensera de minskade intäkterna för skatteåret 2000 och att landskapsstyrelsen i nästa års budget upptar motvarande kompensation för skatteåret 2001. Utskottet har erfarit att preliminära beräkningar visar att höjningen medför minskade intäkter för 2001 med cirka 2,4 miljoner mark.

10. SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR

44.10.32 I ltl Sune Erikssons m.fl. finansmotion nr 12 föreslås att momentet återinförs och att under det upptas 100.000 mark som stöd för kommunernas IT-utveckling.

Utskottet har erfarit att Ålands kommunförbund sedan hösten 1998 på basen av ett avtal med 15 kommuner bedriver ett projekt i syfte att få till stånd en IT-samordning mellan kommunerna. Projektets övergripande målsättning är att stödja kommunernas myndighetsfunktion, effektivisera verksamheten samt att skapa bättre samverkan mellan kommunerna. Ett delmål har varit att skapa samma tekniska kommunikationsmöjligheter för de berörda kommunerna som för den offentliga sektorn i övrigt. För att kunna förverkliga detta har en gemensam central grundnivå skapats för den kommunala IT-samordningen. Kommunförbundet har sedan 1999 arbetat med införandet av ett gemensamt groupwaresystem av standardtyp som bl.a. inkluderar en avancerad e-posthantering. Sedan 1999 pågår också implementeringen av ett gemensamt ärendehanterings- och protokollsystem och antivirussystem. I projektet ingår även utbildning av personalen. Projektet har fördröjts något på

grund av bristande tekniska förutsättningar i kommunerna i kombination med personalbrist. En av förutsättningarna för att IT-samordningen kommit igång och uppnått dagens nivå är det stöd som beviljats från landskapsstyrelsen.

Utskottet finner att det stöd som hittills beviljats har haft en stimulerande effekt och bidragit till IT-utvecklingen i kommunerna. Enligt utskottet har kommunförbundet haft en viktig roll i utvecklingen som bör stödjas även framöver. Fortfarande återstår mycket arbete för att alla kommuner skall stå på en rimlig nivå. Utskottet anser därför att anslaget bör återinföras om det visar sig finnas behov av tilläggsmedel för den fortsatta IT-utvecklingen i kommunerna. Utskottet förutsätter dessutom att de anslag som föreslås för IT-utveckling på andra områden i budgeten även kan komma kommunerna till del.

Utskottet föreslår att motionen förkastas med hänvisning till det utskottet anför ovan.

44.10.74

Infrastrukturella investeringar (R)

I ltl Erlands m.fl. finansmotion nr 13 föreslås att anslaget höjs med 1.000.000 mark för en simhall i Godby.

Motionen föreslås förkastad med hänvisning till motiveringen nedan.

I ltl Erlands m.fl. finansmotion nr 14 föreslås att anslaget höjs med 2.500.000 mark för uppvärmda idrottsplaner.

Motionen föreslås förkastad med hänvisning till motiveringen nedan. Beslutet tillkom genom omröstning som utföll 3-2. Beslutet biträdades av vice ordföranden Holmberg samt ledamöterna Jan-Erik Mattsson och Sjöblom.

I ltl Strands m.fl. finansmotion nr 15 föreslås att anslaget höjs med 5.000.000 mark för en badanläggning i Mariehamn.

Motionen föreslås förkastad med hänvisning till motiveringen nedan. Beslutet tillkom genom omröstning som utföll 3-2. Beslutet biträdades av vice ordföranden Holmberg samt ledamöterna Jan-Erik Mattsson och Sjöblom.

Enligt utskottet kan de aktuella satsningarna aktualiseras när förutsättningar finns och finansiering kan ske i enlighet med den modell som lagtinget tidigare antagit i budgeten för 1998 i fråga om kommunala satsningar med infrastrukturell betydelse.

20.PENNINGAUTOMATMEDEL

Utskottet konstaterar att Åland har ett rikt föreningsliv. Den tredje sektorn och frivilligarbetets omfattning samt dess samhällsekonomiska betydelse bör enligt utskottet kartläggas i syfte att skapa ett stödsystem som långsiktigt tryggar det

ideella arbetet och stimulerar till fortsatt nyskapande verksamhet. Stödsystemet till de ideella organisationerna bör vara sådant att en rättvis och jämlik fördelning uppnås. Stödsystemet skall också innefatta allmänna bidragsgrunder för att trygga mångfalden i den tredje sektorn. Det finns även föreningsverksamhet som inte erhåller stöd via detta budgetanslag som bör uppmärksammas på samma sätt.

45.

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Socialvårdsombudsman

Landskapsstyrelsen har enligt motiveringarna för avsikt att under budgetåret inleda beredandet av en landskapslag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården. Syftet är att stärka klientens ställning inom socialvården. För att förverkliga den nya lagstiftningen skall personalresurserna förstärkas under år 2002. Avsikten är att i en tjänst kombinera patientombudsmannaskapet med ett ombudsmannaskap som skall tillvarata socialvårdsklienternas ställning och rättigheter.

Utskottet välkomnar förslaget om att inrätta en funktion som socialvårdsombudsman. Samtidigt konstaterar utskottet att de två funktionerna som landskapsstyrelsen har för avsikt att kombinera representerar två vitt skilda områden. Enligt de erfarenheter som finns från patientombudsmannens verksamhet så är det värdefullt om tjänsteinnehavaren förutom vårdkunskaper även har tjänstgjort inom vården. Beträffande ombudsmannen för socialvården noterar utskottet att ett helt annat, relativt vidsträckt område berörs med en omfattande lagstiftning. Av naturliga skäl är det svårt att i detta skede ha någon uppfattning om det antal ärenden som ombudsmannen för socialvården skall bereda, eftersom det inte har funnits någon ombudsman tidigare. Enligt en grov uppskattning tar patientombudsmannens ärenden 50-80 procent av en heltidstjänst i anspråk. Utskottet förutsätter att landskapsstyrelsen ser närmare på de här frågorna före tjänsten som ombudsman för socialvården inrättas.

Familjepolitiken

Landskapsstyrelsen uppger i motiveringarna att barn- och familjefrågor fortsättningsvis kommer att vara prioriterade områden. Barnbidraget och hemvårdsstödet föreslås höjas vardera med 10 procent. Beträffande hemvårdsstödet konstaterar utskottet att det inte är konstruerat så att en ensamförsörjare har möjlighet att utnyttja det. Utskottet har erfarit att landskapsstyrelsen tillsatt en kommitté som bland annat skall se över barnomsorgsfrågor och hemvårdsstödet. Det är enligt utskottet bra att de här frågorna ses över. Eftersom barnomsorgen och hemvårdsstödet utgör viktiga delar av familjepolitiken vill utskottet påpeka att det kan finnas anledning att samtidigt se över familjepolitiken som helhet.

Angående hemvårdsstödet inverkan på den kommunala ekonomin hänvisar utskottet till den allmänna motiveringen.

01. ALLMÄN FÖRVALTNING

45.01.01

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Lotta Wickström-Johanssons m.fl. finansmotion nr 16 föreslås att anslaget under momentet höjs med 100.000 mark för inrättandet av en tjänst som barnombudsman.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att våra barn är värda en ombudsman som bevakar barnens rätt i samhället och tillvaratar deras intressen i olika situationer. Enligt nuvarande ordning ansöker Rädda barnen varje år om medel för att finansiera en barnombudsman. Enligt utskottet bör en mer långsiktig lösning sökas för verksamheten. Samtidigt konstaterar utskottet att lagstiftning om barnombudsmannen saknas. Genom lagstiftning skulle barnombudsmannens ställning kunna stärkas och därigenom göra myndigheter mer benägna att samarbeta med barnombudsmannen och utnyttja denna som en resurs i frågor som angår barn. Utskottet föreslår att landskapsstyrelsen utreder huruvida barnombudsmannafunktionen kunde arrangeras mer långsiktigt och vid behov formaliserar funktionen i lagstiftning.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionen avslås. Beslutet har tillkommit genom omröstning som utföll (3-2). Beslutet biträdades av vice ordföranden Holmberg samt ledamoten Jan-Erik Mattsson och ersättaren Strand.

10. ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

45.10.01

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Sune Mattssons m.fl. finansmotion nr 17 föreslås en höjning av anslaget under momentet med 500.000 mark för att möjliggöra en samordning och utveckling av åtgärderna för att minska narkotikaanvändningen samt för vård och rehabilitering av narkotikamissbrukare.

Enligt landskapsstyrelsens framställning skall landskapsstyrelsen satsa på utvecklandet av den förebyggande missbrukarvården genom att förverkliga en ny utbildningsmodell som fokuserar på alkohol och vuxna. Utskottet vill uttrycka sitt stöd för denna satsning. Alkoholmissbruket är även det ett stort samhällsproblem, som är långt mer utbrett än narkotikamissbruket. Bekämpningen av alkoholmissbruket kräver delvis helt andra typer av insatser än dem som används mot narkotikamissbruket. För att komma tillrätta med alkoholmissbruket bland ungdomar måste vuxnas attityder mot alkohol förändras.

I arbetet mot narkotikaanvändningen är det viktigt att samspelet mellan flera olika myndigheter fungerar bra. Det finns redan idag ett visst samarbete mellan polisen, de sociala myndigheterna och sjukvården som dock inte är formaliserat. Detta gör att samarbetet till stor del är beroende av de olika tjänsteinnehavarnas egna prioriteringar. Utskottet har erfarenhet att en del personalbyten har medfört att samarbetet tidvis har avstannat. Det har också framkommit att de olika

myndigheterna i sitt arbete ser brister både i det förebyggande arbetet och när det gäller samhällets beredskap att ta hand om ungdomar som redan har missbrukarproblem. De behov som lyfts fram är t.ex. behovet av undervisning i skolorna för att påverka ungdomarnas attityder, utbildningsinsatser för personal som kommer i kontakt med missbrukare, kuratorer för unga missbrukare och samordning mellan myndigheterna.

Utskottet tog upp frågan om samordningen mellan myndigheter och organisationer i betänkandet nr 1/1999-2000. Landskapsstyrelsen fick där i uppdrag att i skyndsam ordning utreda hur insatserna mot narkotikamissbruket kan samordnas. Det arbete som bedrivs skulle kartläggas och eventuella brister redovisas för att beslut om effektiviseringar av arbetet skulle kunna göras. Utskottet noterar att detta ännu inte är genomfört.

Utskottet vill därför igen understryka att en kartläggning av de nuvarande arbetsinsatserna behövs och att samarbetsformerna mellan myndigheterna borde formaliseras långsiktigt på lämpligt sätt. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till "Operation kvinnofrid" som är ett bra exempel på hur ett myndighetssamarbete skulle kunna se ut. Utskottet emotser att landskapsstyrelsen redovisar resultatet av kartläggningen.

Utskottet har erfaren att det inte idag finns några omedelbara behov av ekonomiska tilläggsresurser, men vill tillägga att landskapsstyrelsen kan återkomma i en tilläggsbudget när det uppnåtts klarhet i vilka åtgärder som bör vidtas för att effektivare bekämpa narkotikamissbruket. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen förkastas.

45.10.50

Bostadsbidrag (F)

I tll Lasse Wiklöfs finansmotion nr 18 föreslås att anslaget under momentet höjs med 302.400 mark.

Utskottet har inhämtat att folkpensionsanstalten har sänkt gränsen för antalet kvadratmeter bostadsyta som berättigar till bostadsbidrag samtidigt som standarden och därmed bostadsytorna ökar i nybyggda bostadshus. Mot bakgrund av den bostadsbrist som råder, främst i Mariehamn, medför de nya reglerna i kombination med höjda hyror att vissa familjers ekonomi ytterligare försvagas. I finansutskottets betänkande nr 1/1999-2000 påpekade utskottet att det ankommer på social- och hälsovårdsavdelningen att närmare utreda om det finns ett behov av att förstärka bostadsbidraget.

Motionen lyfter fram ensamförsörjarnas situation. Utskottet instämmer i att denna grupp har speciella problem, men vill ändå understryka att även andra grupper med begränsade medel bör lyftas fram i detta sammanhang. Utskottet anser att stödet bör

följas upp kontinuerligt så att kompenserande regler kan antas i landskapet då behov föreligger. Med hänvisning till det anförda föreslås att motionen förkastas.

15. AV KOMMUNERNA ANORDNADE SOCIALA TJÄNSTER

I ltl Sune Erikssons m.fl. finansmotion nr 19 föreslås att kapitel motiveringen kompletteras så att landskapsstyrelsen vid en genomgång av de olika åldersgruppernas andel av kommunernas sociala kostnader skall beakta de förhöjda kostnaderna som ordnande av specialomsorgen förorsakar kommunerna och vidta nödvändiga ändringar i landskapslagstiftning.

Med hänvisning till den allmänna motiveringen konstaterar utskottet att kommunerna ifrågasätter storleken på de basbelopp som landskapsstyrelsen fastställt för de olika åldersintervallen. För kommuninvånare i intervallet 7-64 år är basbeloppet endast 1.362 mark. Detta belopp motsvarar inte enligt kommunerna de socialvårdskostnader som kommunerna har för invånare i detta intervall. Basbeloppet beaktar inte speciella behov inom denna åldersgrupp. Som ett exempel kan nämnas förhöjda kostnader för specialomsorgen, vilka leder till speciella problem för vissa kommuner. Enligt utskottet utgör storleken på basbeloppet endast en av de delar som bör lyftas fram i samband med att landskapsandelarna ses över. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

25. PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL VERKSAMHET

45.25.51

Stödjande av cancersjuka

Med hänvisning till finansutskottets betänkande nr 1/1999-2000 konstaterar utskottet att den aktuella stödformen enbart erbjuds för stöd till cancersjuka medan kroniskt sjuka och andra långtidssjuka patienter är försatta i en sämre ställning. Ett förbättrat högkostnadsskydd har dock tagits i bruk redan under år 2000 och gäller retroaktivt från den 1 januari. Enligt vad utskottet erfarit finns det dock inte något system för att bevaka de ackumulerade kostnaderna för en patient som erhåller olika typer av vård, vilket gör att patienten själv måste bevaka när kostnaderna nått gränsen för högkostnadsskyddet.

45.25.52

Understöd för skyddad arbetsverksamhet för handikappade

I ltl Viveka Erikssons finansmotion nr 20 föreslås att ett anslag om 1.500.000 mark upptas under momentet så att Fixtjänsts verksamhet kan fortsätta i handikappförbundets regi.

Utskottet har erfarit att landskapsstyrelsen har för avsikt att fortsättningsvis tillskjuta medel så att verksamheten vid Fixtjänst kan fortsätta i sin nuvarande form i Ålands handikappförbund r.f:s regi. Verksamheten startade hösten 1993 i Godby och flyttade efter några år till större lokaler i Mariehamn. Verksamheten fungerar väl och det kommer in beställningar på nya jobb hela tiden. De anställda upplever i regel att de får meningsfulla arbetsuppgifter och mår därför bättre än om de skulle tvingas vara hemma med arbetslöshetsersättning. För många av de anställda finns

det inte några tänkbara alternativa arbetsplatser. Det är enligt vad utskottet erfarit sannolikt att verksamheten vid Fixtjänst bidrar till att social- och sjukvården belastas mindre.

Enligt utskottet är det inte troligt att kommunerna skulle kunna starta en jämförlig verksamhet till en rimlig kostnad i arbetstagarnas hemkommun. Det är därför utomordentligt viktigt att verksamheten vid Fixtjänst inte skärs ned eller annars äventyras. Utskottet har erfarit att flera kommuner inte i tid varit införstådda med att de skulle vara tvungna att delta i finansieringen av Fixtjänst och att de därför är oförberedda på aktuella tilläggskostnader. Utskottet har konstaterat att medel upptas under moment 45.25.50 och förutsätter att verksamheten fortgår i nuvarande form. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionen avslås.

30.ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER

45.30.01

Verksamhetens utgifter (VR)

Utskottet har erfarit att vid sidan av de medel som föreslås av landskapsstyrelsen under detta moment har ÅHS i sin budget upptagit 500.000 mark för att låta en utomstående arkitekt uppgöra en plan över fastighetsanvändningen på centralsjukhustomten.

54. VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

45.54.01

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Lasse Wiklöfs finansmotion nr 21 föreslås en höjning av anslaget med 250.000 mark för en kartläggning av bottendöden runt Åland.

Utskottet delar motionärens oro för tillståndet i de åländska vattnen och Östersjön i övrigt. Att kartlägga döda bottnar är aktuellt just nu utanför de åländska vattnen på fastlandssidan. Det finns inte någon beredskap att på Åland kartlägga döda bottnar eftersom den utrustning som krävs inte finns tillgänglig. Utskottet har dock erfarit att det finns möjlighet att söka samarbete med Husö biologiska station och Finlands miljöcentral för att kartlägga döda bottnar i åländska vatten. Utskottet föreslår därför att landskapsstyrelsen vidtar åtgärder för att få till stånd undersökningar av nämnt slag. Under momentet finns anslag upptaget för vattenundersökningar. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionen avslås.

70. ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Utskottet har under beredningen funnit att det skulle vara motiverat att granska Ålands hälso- och sjukvård närmare än vad som normalt är möjligt under budgetberedningen. Det är nu sju år sedan ÅHS inrättades som myndighet. I syfte att få social- och miljöutskottets utlåtande om den preliminära planen för hälso- och sjukvården år 2001 inbegärdes ett utlåtande. Social- och miljöutskottet har avgivit ett utlåtande till finansutskottet, men ger på grund av tidsbrist inte några synpunkter på det sakliga innehållet i planen. Social- och miljöutskottet föreslår att finansutskottet i sitt betänkande fogar ett förslag till hemställningskläm. Enligt

förslaget till kläm skall en utvärdering av ÅHS företas och landskapsstyrelsen därefter i ett meddelande presentera de långsiktiga planerna för utvecklingen av hälso- och sjukvården. Finansutskottet är enigt med social- och miljöutskottet om att det nu finns skäl att utvärdera resultatet av den sammanslagning av sjukvårdsenheterna som resulterade i ÅHS. En utredning bör bland annat ta sikte på de nya ledningsstrukturerna och de problem som kan finnas i organisationen. Utskottet föreslår därför att lagtinget omfattar social- och miljöutskottets förslag till hemställan med nämnt innehåll till landskapsstyrelsen.

Utskottet har erfarit att det inom primärvården tidvis råder en utbredd personalbrist, som ofta löses tillfälligt med vikarier. Enligt utskottet är en alltför stor andel av tjänsterna för närvarande besatta med vikarier. Tidvis har det dessutom inte varit möjligt att finna vikarier till de obesatta tjänsterna. Vid dessa tillfällen har den viktigare verksamheten kunnat upprätthållas på en nöjaktig nivå med hjälp av omfördelningar av personalresurserna, medan vissa nedskärningar i servicen har varit nödvändiga. För att komma tillrätta med personalbristen har en del personalpolitiska åtgärder vidtagits. En åtgärd som kan nämnas är att ÅHS hyr upp bostäder för sin personal och subventionerar en del av hyran. Det är inte realistiskt att försöka höja lönerna till sådana nivåer som finns på en del andra håll. Utskottet konstaterar att det finns andra personalförmåner som kan göra tjänsterna mer attraktiva.

I ltl Lasse Wiklöfs finansmotion nr 22 föreslås en komplettering av motiveringen till kapitlet så att landskapsstyrelsen skall ersätta alla sjukvårdsutgifter utöver sjukförsäkringen och ÅHS:s högkostnadsskydd.

Utskottet har erfarit att ett högkostnadsskydd är infört inom ÅHS som tillämpas retroaktivt från den 1 januari 2000. I högkostnadsskyddet kan avgifter för bland annat mediciner och vårdkostnader såväl på Åland som i Sverige och fastlandet inräknas. Systemet för att följa upp enskilda patienters kostnader är dock ännu inte uppbyggt och detta kan leda till problem. Enligt utskotten är det viktigt att systemet fungerar och är rättvist. Innan utvecklingen av högkostnadsskyddet går vidare bör därför landskapsstyrelsen se till att systemet för uppföljning av kostnaderna fungerar tillfredsställande. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen förkastas.

45.70.20

Verksamhetens utgifter (VR)

I ltl Raija-Liisa Eklöws m.fl. finansmotion nr 23 föreslås en höjning av anslaget under momentet med 3.000.000 mark.

Landskapsstyrelsen har under beredningen av budgeten skurit ned vissa anslag som ÅHS äskat i sitt budgetförslag. Det har under utskottsberedningen framkommit att det finns en del oklarheter angående ÅHS:s och landskapsstyrelsens roller i budgetberedningsprocessen. Landskapsstyrelsen har inför budgetberedningen

angivit en ram för ÅHS som enligt utskottet bör anpassas till de planer och mål som finns för verksamheten. Då ÅHS inte följt den givna ramen har landskapsstyrelsen skurit ned vissa anslag sedan budgetförslaget avlämnats till landskapsstyrelsen. Utskottet vill understryka att landskapsstyrelsen är den myndighet som i budgetberedningen ytterst skall besluta om ÅHS ekonomiska ramar med beaktande av de planer och målsättningar som lagtinget fastställt. Utskottet vill samtidigt framhålla att om det ändå blir aktuellt att göra nedskärningar i ÅHS:s budgetförslag så bör ÅHS beredas möjlighet att själv föreslå var nedskärningarna bäst kan genomföras. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionen förkastas.

I ltl Raija-Liisa Eklöws m.fl. finansmotion nr 24 föreslås en höjning av anslaget under momentet med 200.000 mark för anskaffning av en bentäthetsmätare.

I ltl Ronald Bomans m.fl. finansmotion nr 25 föreslås att anslaget under momentet höjs med 3.200.000 mark för anskaffande av ny datortomografi till Ålands centralsjukhus.

Utskottet anser att den tekniska utrustningen vid ÅHS skall hålla en kvalitativt hög standard. Samtidigt är utskottets principiella ståndpunkt att den fastställda investeringsplanen för ÅHS bör följas. Under beredningen har framkommit att en ny datortomografi ingår i röntgenavdelningens långsiktiga investeringsplan. Beträffande bentäthetsmätaren konstaterar utskottet att benskörhet har blivit ett allt allmänare hälsoproblem bland kvinnor. Det aktuella instrumentet skulle därför bäst komma till användning på den planerade kvinnomottagningen. Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att motionerna förkastas.

46. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE

Utbildning

Utskottet har funnit att flera projektanslag har tagits upp som berör landskapets skolor. Enligt utskottet bör landskapsstyrelsen avvakta med att realisera dessa i väntan på de utredningar som pågår. I övrigt hänvisas till betänkandets allmänna motivering.

Museibyran

Vid museibyran bedrivs verksamhet som syftar till att utveckla kulturturismen på Åland. Utskottet konstaterar att denna verksamhet ligger utanför museibyrans inriktning och ordinarie verksamhet. Eftersom utskottet anser att kulturturismen har utvecklingspotential skulle det finnas behov av en samarbetspartner med lämplig bakgrund som planerar och utvecklar de turistiska aktiviteterna i samarbete med museibyran. Aktiviteterna bör dessutom marknadsföras på lämpligt sätt. Utskottet

föreslår därför att landskapsstyrelsen ser över möjligheterna att utveckla, planera och marknadsföra kulturturismaktiviteter på ett mer effektivt sätt.

01. ALLMÄN FÖRVALTNING

46.01.04

Utvecklingsarbete (VR)

I tfl Lotta Wickström-Johanssons m.fl. finansmotion nr 26 föreslås en höjning av anslaget med 250.000 mark för att projektanställa en miljöpedagog med alla daghem, grundskolor och skolor på mellanstadiet som arbetsfält.

Motionären lyfter enligt utskottet fram en angelägen fråga. I skolans läroplan ingår numera miljöfostran. Tanken är att miljötankandet skall integreras i all undervisning. Ålands Natur och Miljös Agenda 21-kontor har arrangerat informationstillfällen för både lärare och daghemspersonal. Kontorets personal håller också föredrag ute i skolor efter förfrågan. Det finns dock inte med nuvarande resurser möjlighet att åta sig uppgiften som miljöpedagog i alla skolor och daghem. För att nå ut i alla skolklasser, daghemsgrupper och för att lyckas med att inspirera alla lärare och övrig personal till att förkovra sig och anamma miljötankandet i alla ämnen behövs därför tilläggsresurser till Agenda 21-verksamheten. Eftersom verksamheten baserar sig på samarbete mellan landskapet och kommunerna bör i första hand överläggningar hållas mellan landskapsstyrelsen och Ålands kommunförbund.

13. PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET

46.13.54

Understöd för musikteater

I ltl Barbro Sundbacks finansmotion nr 27 föreslås att momentet återinförs och att under det upptas 1.200.000 mark som stöd för musikteater.

Utskottet har erfarit att diskussioner har förts mellan landskapsstyrelsen och Kulturföreningen Katrina, i ett sent skede av budgetberedningen, om att uppföra musikteatern Katrina i Stockholm i anslutning till Ålandsdagarna. Om landskapsstyrelsen efter förhandlingar med kulturföreningen finner att förutsättningar finns för att uppföra Katrina får landskapsstyrelsen återkomma till lagtinget med anhållan om tilläggsmedel. Musikteatern Katrina har enlighet utskottet ett stort marknadsföringsvärde för turist-Åland och skulle därför med fördel vara ett välkommet inslag under Ålandsdagarna i Stockholm. Med hänvisning till utskottets motiveringar föreslås att motionen förkastas.

41. ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM

Utskottet har erfarit att lagstiftning om sjösäkerhetscentret bör utarbetas för att det skall kunna fungera som en självständig utbildningsinstans. Lagstiftningen är nödvändig för att bland annat fastställa centrets förvaltningsmässiga status. Dessutom är lagstiftningen en förutsättning för att utbildningen skall kunna auditeras inom sjösäkerhetscentrets ram. Innan detta är verkställt kan centret inte självständigt utfärda intyg över genomförda kurser. Med tanke på de intentioner som finns och de resurser som avdelats för att bygga upp verksamheten bör landskapsstyrelsen bereda en lag om Åland sjösäkerhetscentrum.

47.

NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

07. TURISMEN

Utskottet har återigen tagit upp diskussionen om hur Åland bättre skall profilera sig som turistmål. Turismfrågorna diskuterades även i betänkande nr 1/1999-2000.

Utskottets uppfattning är fortfarande att Ålands turistförbunds roll är oklar. De krav som ställs på organisationen från de olika aktörerna som har förväntningar på turistförbundet är ibland t.o.m. motstridiga. Utskottet har erfarit att en utredare utvärderar turistförbundets verksamhet i syfte att ta fram ett underlag för ett nytt strategidokument för verksamheten. Utvärderingen visar att den stora personalomsättningen har lett till att organisationen har förlorat en del av sin effektivitet. De många projekten som dragits igång i turistförbundets regi har också lett till att allt mindre resurser har funnits över för att bedriva den kärnverksamhet som hör till turistförbundets huvuduppgifter. Det har framkommit att turistförbundets uppgifter bör renodlas för att högre effektivitet skall uppnås.

Parallellt med turistförbundets egen utredning har även landskapsstyrelsen genomfört en utredning angående turistförbundet. Landskapsstyrelsen har observerat att turistföretagare allt oftare vänder sig till landskapsstyrelsen för att söka bidrag för marknadsföringen av turistprodukter. I regel avslås ansökningarna eftersom beviljandet av sådana bidrag skulle splittra resurserna och undergräva den modell för marknadsföring av Åland som byggts upp. De båda undersökningarna antyder att förändringar i organisationen och dess arbetsätt är nödvändiga för att effektivisera Ålands turistförbund. Utskottet är enigt med utredarna i dessa slutsatser och förutsätter att landskapsstyrelsen medverkar till att nödvändiga organisationsförändringar kommer till stånd.

47.07.40

Turismens främjande (R)

I tll Olof Erlands m.fl. finansmotion nr 28 föreslås att anslaget under momentet höjs med 1.000.000 mark för en satsning på marknadsföring av Åland genom musikteatern Katrina och sjökvarteret.

Utskottet föreslår med hänvisning till betänkandets motiveringar under moment 46.13.54 att motionen förkastas.

40. ÅLANDS ARBETSMARKNADSBYRÅ

Utskottet har tagit del av Ålandsdelegationens utlåtande angående landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet. Enligt utlåtandet föreslår Ålandsdelegationen att landskapslagen skall förordnas att förfalla i sin helhet. Det framstår därför som i högsta grad oklart huruvida den aktuella lagstiftningen i sin nuvarande, alternativt i en omarbetad version kan bringas i kraft under budgetåret. Landskapsstyrelsen har i kapitlets motiveringar beaktat att lagens ikraftträdande eventuellt kan komma att fördröjas. Det föreslås att i den händelse lagen inte träder i kraft skall momenten 47.40.20 och 47.43.20 få omdisponeras i enlighet med nu gällande lagstiftning. Utskottet förordar den föreslagna ordningen.

52. SKÖTSEL AV JORDEGENDOMAR

47.52.77

Utvecklande av Grelsby kungsgård (R)

I framställningens motiveringar sägs att förverkligandet av en golfbana av europa-tourstandard inte har framskridit som planerat. Utskottet föreslår att begreppet europa-tourstandard ersätts med internationell klass. Europa-tourtävlingar anordnas endast vid ett fåtal tillfällen per år. Banan bör dock ha sådan klass att internationella tävlingar kan arrangeras. Utskottet förutsätter att driftsfrågan löses före byggnadsarbetena inleds.

48. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. ÖVRIG TRAFIK

48.10.45 Understöd för kollektivtrafik

I ltl Lasse Wiklöfs finansmotion nr 29 föreslås en höjning av anslaget under momentet med 400.000 mark för bidrag till kollektivtrafiken i Mariehamn.

Utskottet hänvisar till finansutskottets betänkanden 3/1998-1999, 1/1999-2000 och 5/1999-2000. Enligt utskottets tidigare uttalade åsikt skall landskapsstyrelsen jämställa Mariehamn med övriga kommuner i beslut som gäller subventionering av biljettpriser för bussresenärer. Utskottet har inte omprövat sin ståndpunkt i denna fråga. Utskottet har också tidigare föreslagit att landskapsstyrelsen utreder hur utnyttjandet av kollektivtrafiken kunde förbättras och återkommer till lagtinget med konkreta åtgärdsförslag. Med hänvisning till utskottets motivering föreslår utskottet att motionen avslås.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 23 november 2000 inbegärt finansutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har med stöd av lagtingsordningens 41 § inbegärt ett utlåtande från social- och miljöutskottet som bifogas betänkandet.

Motioner

I anslutning till framställningen har utskottet behandlat följande finansmotioner:

Ltl Sune Eriksson m.fl.: Om ändring av allmänna motiveringen under avsnittet "Landskapsstyrelsens ekonomiska politik". (FM nr 1/2000-2001).

Ltl Ritva Sarin Grufberg m.fl.: Om ändring av allmänna motiveringen under rubriken "Utveckling av självstyrelsen". (FM nr 2/2000-2001).

Ltl Leo Sjöstrand m.fl.: Om minskning av inkomstanslaget under moment 38.20.20, Skärgårdstrafiken, verksamhetens inkomster med 3.000.000 mark. (FM nr 3/2000-2001).

Ltl Olof Erland m.fl.: Om höjning av inkomstanslaget under momentet 39.10.90 Avräkningsbelopp med 10.550.000 mark. (FM nr 4/2000-2001).

Ltl Ronald Boman: Om att anslaget under moment 41.10.06 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål sänks med 240.000 mark. (FM nr 5/2000-2001).

Ltl Ulf Andersson: Om att anslaget under moment 43.05.60 Främjande av rundradioverksamheten sänks med 2.000.000 mark. (FM nr 6/2000-2001).

Ltl Fredrik Lindqvist: Om ändring av motiveringen till moment 43.25.62 Understöd för investeringar i uppvärmningssystem som främjar miljövården. (FM nr 7/2000-2001).

Ltl Lasse Wiklöf: Om komplettering av motiveringen till kapitlet 43.27 Elsäkerhet och elenergi. (FM nr 8/2000-2001).

Ltl Fredrik Lindqvist m.fl.: Om höjning av anslaget för understöd för befrämjande av förnybar energi (43.27.40) med 14.900.000 mark för vindkraftsparken i Krogstad. (FM nr 9/2000-2001).

Ltl Fredrik Lindqvist m.fl.: Om komplettering av motiveringen till kapitlet 43.60 Ålands polismyndighet. (FM nr 10/2000-2001).

Ltl Ritva Sarin Grufberg m.fl.: Om komplettering av motiveringen till momentet 44.05.32 Kompensation för sänkning av samfundsskatt till kommunerna. (FM nr 11/2000-2001).

Ltl Sune Eriksson m.fl.: Om upptagande av ett anslag om 100.000 mark under moment 44.10.32 Stöd för kommunernas IT-utveckling. (FM nr 12/2000-2001).

Ltl Olof Erland m.fl.: Om höjning av anslaget för infrastrukturella investeringar (44.10.74) med 1.000.000 mark för en simhall i Godby. (FM nr 13/2000-2001).

Ltl Olof Erland m.fl.: Om höjning av anslaget för infrastrukturella investeringar (44.10.74) med 2.500.000 mark för uppvärmda idrottsplaner. (FM nr 14/2000-2001).

Ltl Jörgen Strand m.fl.: Om höjning av anslaget för infrastrukturella satsningar (44.10.74) med 5.000.000 mark för en badanläggning i Mariehamn. (FM nr 15/2000-2001).

Ltl Lotta Wickström-Johansson m.fl.: Om höjning av anslaget för allmän förvaltning, verksamhetens utgifter (45.01.01) med 100.000 mark för en tjänst som barnombudsman. (FM nr 16/2000-2001).

Ltl Sune Mattsson m.fl.: Om höjning av anslaget för allmän förvaltning, verksamhetens utgifter (45.10.01) med 500.000 mark för förebyggande av narkotikaanvändning och vård av narkotikamissbrukare. (FM nr 17/2000-2001).

Ltl Lasse Wiklöf: Om höjning av anslaget för bostadsbidrag (45.10.50) med 302.400 mark. (FM nr 18/2000-2001).

Ltl Sune Eriksson m.fl.: Om komplettering av motiveringen till kapitlet 45.15, Av kommunerna anordnade sociala tjänster. (FM nr 19/2000-2001).

Vtm Viveka Eriksson m.fl.: Om upptagande av ett anslag om 1.500.000 mark under moment 45.25.52 Understöd för skyddad arbetsverksamhet för handikappade. (FM nr 20/2000-2001).

Ltl Lasse Wiklöf: Om höjning av anslaget för vattenförsörjning och vattenvård, verksamhetens utgifter (45.54.01) med 250.000 mark för en kartläggning av bottendöden runt Åland. (FM nr 21/2000-2001).

Ltl Lasse Wiklöf: Om komplettering av motiveringen till kapitlet 45.70 Ålands hälso- och sjukvård. (FM nr 22/2000-2001).

Ltl Raija-Liisa Eklöw m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter (45.70.20) med 3.000.000 mark för finansiering av verksamheten enligt planen för hälso- och sjukvården. (FM nr 23/2000-2001).

Ltl Raija-Liisa Eklöw m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter (45.70.20) med 200.000 mark för anskaffning av en bentäthetsmätare. (FM nr 24/2000-2001).

Ltl Ronald Boman m.fl.: Om höjning av anslaget för Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter (45.70.20) med 3.200.000 mark för anskaffande av ny datortomografi. (FM nr 25/2000-2001).

Ltl Lotta Wickström-Johansson m.fl.: Om höjning av anslaget för utvecklingsarbete (46.01.04) med 250.000 mark för en miljöpedagog. (FM nr 26/2000-2001).

Ltl Barbro Sundback: Om upptagande av ett anslag om 1.200.000 mark under moment 46.13.54 Understöd för musikteater. (FM nr 27/2000-2001).

Ltl Olof Erland m.fl.: Om höjning av anslaget för turismens främjande (47.07.40) med 1.000.000 mark för marknadsföringssatsningar för musikteatern Katrina och sjökvarteret. (FM nr 28/2000-2001).

Ltl Lasse Wiklöf: Om höjning av anslaget för understöd för kollektivtrafik (48.10.45) med 400.000 mark som bidrag för kollektivtrafik i Mariehamn. (FM nr 29/2000-2001).

Sakkunniga

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Roger Nordlund, vicelantrådet Olof Salmén, landskapsstyrelseledamöterna Gun Carlson, Roger Jansson, Runar Karlsson och Danne Sundman, finanschefen Dan E Eriksson, VD för Ålands redarförening r.f. Hans Ahlström, ordföranden i Ålands hästavelsförening r.f. Göran Bengtz, rektorn vid Ålands vårdinstitut Helena Byfält, byråchefen Stina Colerus, tullöverinspektören vid Mariehamns distriktstullkammare Erik Dannbäck, förvaltningschefen vid ÅHS Björn-Olof Ehrnström, avdelningschefen Yvonne Eliasson, ordföranden i Ålands golfklubb r.f. Torbjörn Eliasson, basenhetschefen vid ÅHS:s röntgenenhet Christian

Eriksson, utredaren vid Ålands turistförbund r.f. Terese Flöjt, kommundirektören Kurt Forsman, VD för Marstad Ab Monica Hansen, föreståndaren vid Fixtjänst Peter Häggström, lagtingets sekreterare Lars Ingmar Johansson, elinspektören Jan Kahlroth, t.f. bostadslåneinspektören Niklas Karlman, t.f.

lagberedningschefen Lars Karlsson, barnombudsmannen Yvonne Larpes, VD för Ålands Hotel Group Ab Tomas Lepistö, primärvårdschefen vid ÅHS Mogens Lindén, ordföranden för Rädda Barnen Stig Lindholm, tekniska chefen för Ålands vindkraftsandelslag Henrik Lindqvist, VD för Ålands Kraftverk Ab Henning Lindström, förbundsdirektören vid Ålands kommunförbund kf Sigurd Lindvall, socialchefen Tomas Lundberg, föreståndaren för Husö biologiska station Johanna Mattila, äldre konstapeln Åke Mattsson, vik. patientombudsmannen Eivor Nikander, jämställdhetssekreteraren Vivan Nikula, socialdirektören Gunnel Nordlund-White, VD för Ålands Radio och TV Ab Pia Rothberg-Olofsson, rektorn för Ålands yrkesskola Sture Skogberg, kommundirektören Mikael Smeds, Agenda 21-samordnaren Maria Stenroos-Fagerström, överinspektören Elisabeth Storfors, fältarnas representant Helena Wachowiak, VD för Posten på Åland Torsten Wikstrand, verksamhetsledaren vid Eckerö post- och tullhus Peter Winqvist, kommundirektören John Wrede samt styrelsemedlemmen i kulturföreningen Katrina Jan-Erik Åkerfelt.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Viveka Eriksson, vice ordföranden Holmberg samt ledamöterna Dennis Jansson (delvis), Jan-Erik Mattsson, Sjöblom och ersättaren Strand (delvis).

Reservation

Till betänkandet har fogats en reservation vardera av ordföranden Viveka Eriksson och ledamoten Sjöblom samt två reservationer av ersättaren Strand.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar landskapsstyrelsens förslag till budget för landskapet Åland under år 2001 med följande ändringar samt bemyndigar landskapsstyrelsen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån,

att Lagtinget förkastar finansmotionerna nr 1-29/2000-2001.

Landskaps- styrelsens förslag	Finans- utskottets förslag
-------------------------------------	----------------------------------

INKOMSTER

Avdelning 38

38. TRAFIKAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	10.660.000	9.660.000
20. SKÄRGÅRDSTRAFIKEN	4.250.000	3.250.000
20. Verksamhetens inkomster	4.000.000	3.000.000

Avdelning 39

39. SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIERINGS- INKOMSTER	1.146.797.000	1.147.797.000
30. UPPTAGNA LÅN	62.897.000	63.897.000
90. Finansieringslån	47.897.000	48.897.000
Inkomsternas totalbelopp	1.333.292.000	1.333.292.000

att Lagtinget bemyndigar landskapsstyrelsen att ikläda sig de förpliktelser som verkställandet av förvaltningen för Interreg IIIA-programmet för skärgården medför.

Utskottet föreslår vidare

att Lagtinget hos landskapsstyrelsen hemställer om en utvärdering av ÅHS och att landskapsstyrelsen därefter återkommer till lagtinget med ett meddelande som presenterar de långsiktiga planerna för utvecklingen av hälso- och sjukvården.

Mariehamn den 15 december 2000

Ordförande

Viveka Eriksson

Sekreterare

Marine Holm-Johansson

RESERVATION

Min åsikt avviker från utskottsmajoriteten på följande punkter:

Allmänna motiveringarna, sidan 7

Förändringar av vårt ekonomiska system kräver utförligare beslutsunderlag där de ekonomiska konsekvenserna är utredda.

En kort budgetformulering är inte tillräcklig för att ge landskapsstyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med en överföring av behörigheten av direkta skatter.

Regionalpolitik, administration och språk är inte tillräckliga argument eftersom det inte heller kan anses klart på vilka grunder t.ex. regionalpolitiska aspekter skulle vara skäl att överta beskattningen.

Jag föreslår att finansmotion 2/2000-2001 antas.

Moment 38.20.20. Skärgårdstrafiken, verksamhetens utgifter.

Skärgårdsfärjorna är skärgårdens landsvägar och skall därför inte avgiftsbeläggas inom, eller till och från skärgården. Avgiftssystemet innebär bl.a. att skärgården kommer i ett sämre konkurrensläge än andra regioner bl.a. då det gäller näringsverksamhet.

Trafiken mellan ändhamnarna skall däremot vara avgiftsbelagda.

Jag föreslår att finansmotion 3/2000-2001 antas.

Moment 44.10.74. Infrastrukturella satsningar.

Landskapet skall prioritera projekt som är gynnsamma för besöksnäringen och som har säsongförlängande effekter. Projekten bör spridas till olika regioner och förverkligas enligt samma finansieringsprinciper som tillämpades för allhallen i Eckerö.

Jag föreslår följande tillägg till motiveringen under momentet:

Förutsatt att driften garanteras, lämpligen genom ett driftsbolag , används under momentet reserverade medel för att förbereda och inleda byggande av en simhall i Godby.

Förutsatt att driften garanteras används under momentet reserverade medel till en satsning på uppvärmda idrottsplaner.

Förutsatt att planeringen i Mariehamns stad slutförs och att driften garanteras används under momentet reserverade medel till badanläggning i Mariehamn.

Moment 45.01.01. Allmän förvaltning, verksamhetens utgifter

Det finns vissa brister i nuvarande system där Rädda barnen upprätthåller en barnombudsman. Dels är barnombudsmannen ingen myndighet och dels är resurstilldelningen varje år osäker. Därför behöver verksamheten formaliseras vilket kräver lagstiftningsåtgärder.

Jag föreslår följande tillägg till motiveringen under momentet:

Landskapsstyrelsen förelägger under budgetåret lagtinget ett lagförslag om en barnombudsman, varefter verksamheten inleds på Åland.

Moment 45.10.01. Övriga sociala utgifter, verksamhetens utgifter

Landskapsstyrelsen har ett övergripande ansvar för hälso- och sjukvården samt övervakande och långt gående förvaltningsuppgifter inom socialvården. Därför bör landskapsstyrelsen ta ansvar för att

åtgärder som vidtas för att förbättra drogsituationen samordnas. Vidare bör information och utbildning i förebyggande syfte intensifieras.

Landskapsstyrelsen kan göra detta i form av ett samordningsprojekt med BUSS som modell.

Här krävs extra resurser eftersom uppdraget knappast kan genomföras inom befintliga ramar.

Jag föreslår att finansmotion 17/2000-2001 antas

Moment 45.70.20. Ålands hälso- och sjukvård, verksamhetens utgifter

En höjning av ÅHS:s budgetram till den av styrelsen föreslagna summan möjliggör att de i planen och i budgeten uppställda målen kan uppnås.

Jag föreslår att finansmotion 23/2000-2001 antas.

Mariehamn den 18 december 2000

Viveka Eriksson

R e s e r v a t i o n

Jag har avvikande åsikter på två punkter.

Under moment 45.01.01 kan jag inte helt förena mig med utskottsmajoritetens beslut som berör motion 16. Jag anser i likhet med motionärerna att barnen är värda och i behov av en myndighet som arbetar för dem med stöd av lagstiftning och att landskapsstyrelsen snarast skall utarbeta en lagstiftning som krävs för en barnombudsman så att barnen på Åland ges rättigheter och möjligheter till inflytande i samhällsfrågor i enlighet med FN:s barnkonvention och EU:s rekommendation.

Undertecknad omfattar inte finansutskottets majoritets uppfattning när det gäller budgetens allmänna motiveringar under rubriken ”Utveckling av självstyrelsen” stycke tre på sidan sju. Jag stöder finansmotion nr 2 och dess motiveringar.

Mariehamn den 18 december 2000

Anne-Helena Sjöblom

Reservation

Undertecknad reserverar sig mot finansutskottets beslut om att sänka inkomsterna under moment 38.20.20 Skärgårdstrafiken Verksamhetens inkomster från 4 miljoner till 3 miljoner.

Sänkningen från landskapsstyrelsens förslag på 4 miljoner till 3 miljoner föranleder en ökning av finansieringslån i budgeten med 1 miljon.

Att låna till driftskostnader anser undertecknad inte vara förenligt med långsiktig hållbar utveckling.

Jomala 15.12.2000

Jörgen Strand

Reservation

Finansutskottet beslöt att förkasta motionerna 27 och 28 med motiveringen att kulturföreningen Katrina kan återuppta förhandlingarna med landskapsstyrelsen för att få finansiering för uppsättning av Katrina under Ålandsdagarna i Stockholm. Musikteatern Katrina skulle fungera som marknadsförare av Åland.

Undertecknad reserverar sig mot motiveringen i vilken det framkommer att Musikteatern Katrina skall sättas upp endast i Stockholm. Om landskapsstyrelsen skall vara med och finansiera en uppsättning år 2001, så bör Katrina även uppföras på Åland.

Med tanke på den korta tid som återstår till sommarens Ålandsdagar så kan man även fråga sig vilket värde Katrina kan ha ur ett marknadsföringsperspektiv. Antagligen är alla reklambroschyrer redan tryckta för år 2001.

Jomala 17.12.2000

Jörgen Strand

ÅLANDS LAGTING

Till finansutskottet

från social- och miljöutskottet

Finansutskottet har i brev av den 30 november 2000 i enlighet med lagtingsordningen 41 § 1 mom. inbegärt social- och miljöutskottets utlåtande om socialvårdsplanen och den i budgeten bifogade preliminära planen för hälso- och sjukvården år 2001.

Utskottet konstaterar att utgifterna för Ålands hälso- och sjukvård samt sociala tjänster utgör en ansevärd andel av landskapsbudgeten och att verksamheten är av synnerlig vikt för invånarna i landskapet.

Utskottet ställer sig därför i princip positivt till att i samband med behandlingen av landskapsbudgeten avge utlåtande till finansutskottet över de aktuella styrinstrumenten för hälso- och sjukvården samt socialvården. Utskottet konstaterar dock vad beträffar budgeten för år 2001 att förutsättningar för att avge ett utlåtande om den mycket omfattande verksamheten inte föreligger eftersom anhållan om utlåtandet inkom mycket sent.

Utskottet ställer sig likaså positivt till att behandla mer långsiktiga planer i fråga om hälso-, sjuk- och socialvård. Eftersom sju år förflutit sedan Ålands hälso- och sjukvårdsmyndighet inrättades finner utskottet tiden mogen för en genomgripande utvärdering av organisationen och dess verksamhet. Utskottet vill därför föreslå att finansutskottet till sitt betänkande fogar en kläm där lagtinget föreslår hemställa hos landskapsstyrelsen om att en utvärdering av ÅHS företas och att landskapsstyrelsen därefter i form av ett meddelande inför lagtinget presenterar de långsiktiga planerna för utvecklingen av hälso- och sjukvården. I meddelandet kan enligt utskottets mening med fördel även inkluderas den psykiatriplan som för närvarande är under utarbetande.

Mariehamn den 5 december 2000

Ordförande

Ulf Andersson

Sekreterare

Susanne Eriksson